

Q.P. Code :13240

[Time: Three Hours]

[Marks:100]

Please check whether you have got the right question paper.

- N.B:
1. All questions are compulsory.
 2. Figures to the right indicate full marks.

- Q.1** Answer in one or two sentences. 20
- a) Define Court.
 - b) Evidence may be given of which facts?
 - c) What are Professional Communications?
 - d) What are Private documents?
 - e) How can a witness who is unable to speak give evidence in the court?
 - f) What is the presumption relating to electronic records which are five years old?
 - g) Give any two ways by which credit of a witness may be impeached by the adverse party.
 - h) Define 'information'.
 - i) What is Presumption of fact?
 - j) What is 'Plea of Alibi'? Cite relevant provision.
- Q.2** Write short notes on any four. 20
- a) Admission
 - b) Confession
 - c) Judgements when relevant
 - d) Facts which need not be proved
 - e) Presumption of law
 - f) Relevancy of statement made by a person who is dead
- Q.3** Solve any two of the following with reasons or justifications. 12
- a) The advocate for the accused appeared in the case at trial and observed that one of the witness tendered by the prosecutor is a 'dumb' person and the prosecutor himself was narrating to the court what the dumb witness had seen at the crime scene.
 - i) Can such a witness testify in the court? Explain citing relevant provision.
 - ii) Was the prosecutor correct in narrating what the witness had seen? Explain why?
 - b) Mrs. Rohini was poisoned by her husband. She made a statement implicating her husband's role in killing her, before a stranger Mr. Rakesh.
 - i) Whether Rohini's statement is a dying declaration? Explain why?
 - ii) What is the nature of the dying declaration made by Rohini? Is it admissible in the Court?
 - c) Priya filed a divorce petition against her husband Pramod on the grounds of cruelty. As evidence she submits a letter written by her husband in his handwriting, acknowledging the cruel acts committed by him.
 - i) What is the nature of statement made by the husband in the letter? Explain.
 - ii) Whether this can be used as evidence against Pramod by the Court? Explain why?

[P.T.O]

Q.4 Answer the following in detail. (Any Four)

- a) What is burden of proof? Explain the law relating to burden of proof.
 - b) Define 'estoppel'. Explain the law relating to estoppels under the Indian Evidence Act, 1872.
 - c) Who is an expert? When does the opinion of a third person becomes relevant?
 - d) 'Oral evidence must be direct'. Explain this statement. Establish the relevancy of a hearsay evidence under the Act.
 - e) What are documentary evidence? Examine the law relating to admissibility of electronic record in the court of law.
 - f) Who is a witness? Analyse the law relating to examination of witnesses.
-

Please check whether you have got the right question paper.

सूचना:

१. सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
२. उजव्या बाजूकडील अंक गुण दर्शवितात.

प्र.१ एक किंवा दोन ओळीत उत्तरे लिहा.

- अ) 'कोर्ट' शब्दाची व्याख्या द्या.
- ब) कोणते तथ्यांची पुरावा देता येईल?
- क) व्यवसायक्रमातील निवेदने म्हणजे काय?
- ड) खाजगी दस्तऐवज म्हणजे काय?
- इ) मूक साक्षीदार कोर्टांमध्ये पुरावा कस देऊ शकते?
- फ) पाच वर्षापूर्वीच्या जुन्या इलेक्ट्रॉनिक अभिलेखासंबंधी गृहीतक काय आहे?
- ग) विरुद्ध पक्षकारांतर्फे साक्षीदाराच्या विश्वासाहते बाबत संशय व्यक्त करणेचे कोणतेही दोन मार्ग सांगा.
- ह) 'माहिती' ची व्याख्या द्या.
- ई) तक्त्यांचे गृहीत म्हणजे काय?
- ज) अॅलेबी चा बचाव म्हणजे काय? संबंधित तरतुदी लिहा.

२०

प्र.२ खालील प्रश्नांची थोडक्यात टिपा लिहा. (कोणत्याही चार)

- क) कबुली
- ख) कबुलीजबाब
- ग) न्यायालयांचे न्यायनिर्णय केव्हा संबद्ध
- घ) शाबीत करण्याची आवश्यकता नाही अशी तत्वे
- इ) कायदेशीर गृहीत
- फ) मरण पावली व्यक्तीचे केलेले तथ्याचे कथनाची संबद्धता

२०

प्र.३ खालीलपैकी कोणतेही दोनची कारणे देऊन उत्तरे लिहा.

- अ) आरोपीचा वकील कोर्टात संपरिक्षा सुरु झाल्यावर उपस्थित राहिलो आणि ते बघितला कि सरकारी वकील एका मुका साक्षीदाराची तपासणी करता वेळी साक्षीदाराने काय पाहिले होते, ते सांगू लागले होते.
 - i) असा साक्षीदार साक्ष देऊ शकतो का? संबंधित तरतुदी देऊन स्पष्ट करा.
 - ii) साक्षीदाराने जे पाहिले त्याचे कथन करताना सरकारी वकील बरोबर होता का? स्पष्ट करा.

१२

[पुढे पहा]

Q.P. Code :13240

- ब) श्रीमती रोहिणी, हिला तिचा नवराने विष दिले. श्री राकेश, या अनोळखी मानसा पुढे तिने आपल्या नवराने आपल्याला मारण्यासाठी केलेल्या कृती सदर्यात जबाब दिला.
- i) रोहिणीचा जबाब हा मृत्युपूर्व जबाब (डाईंग डिक्लरेशन) आहे का? स्पष्ट करा.
- ii) रोहिणीने दिलेल्या मृत्युपूर्व जबाबाच्या स्वरूप काय? तो न्यायालयात ग्राह्य धरले जाईल का?
- क) प्रिया ने छळवणूकीच्या कारणावरून तिचा नवरा प्रमोद यांचा विरुद्ध घटस्पोटाचा दावा दाखल केला. पुरावा म्हणून तिने तिचे नवऱ्याला हस्ताक्षरातील छळवणूकी कबुली देणारे पत्र दाखल केले.
- i) नवऱ्याने पत्रामध्ये कोणता स्वरुपाचा जबाब दिला आहे? स्पष्ट करा.
- ii) हे पत्र प्रमोद विरुद्ध पुरावा म्हणून न्यायालयास वापरतात येईल का? स्पष्ट करा.

प्र.४ खालीलपैकी कोणत्याही चार प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

- अ) 'पुराव्याची जबाबदारी' म्हणजे काय? पुराव्याची जबाबदारी या संकल्पना संबंधित कायदा स्पष्ट करा.
- ब) प्रतिबंध म्हणजे काय? प्रतिबंध बाबती कायदे सविस्तर लिहा.
- क) 'विशेषज्ञ' कोण असतो? त्रयस्थ व्यक्तीची मते केव्हा संबद्ध असतो?
- ड) 'तोंडी पुरावा प्रत्यक्ष असला पाहिजे'. या विधानाचे स्पष्टीकरण लिहा. पुरावा कायदानुसार ऐकीव पुराव्याची संबद्धता स्पष्ट करा.
- इ) लेखी पुरावा म्हणजे काय? कोर्टांमध्ये इलेक्ट्रॉनिक अभिलेखाची शाह्यताचा कायदा स्पष्ट करा.
- फ) 'साक्षिदार' कोण असतो? साक्षिदारांचा तपासणी बद्दलच्या कायदांचे विश्लेषण करा.